

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто сутність управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств. Проаналізовано складові елементи системи фінансового забезпечення господарської діяльності. Визначено основні проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Ключові слова: інновації, джерела фінансування, фінансове забезпечення, самофінансування, прибуток.

Abstract

The work considers the essence of managing the financial support of innovative activities of enterprises. The constituent elements of the system of financial support of economic activity are analyzed. The main problems of financial support for the innovative activities of enterprises have been identified.

Key words: innovations, sources of financing, financial support, self-financing, profit.

Вступ

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств є однією з основних проблем впровадження інновацій, оскільки основною причиною недостатньої інноваційної активності підприємств в сучасних умовах є нестача фінансових ресурсів для ведення такої діяльності.

Значний внесок у розвиток фундаментальних досліджень щодо інноваційної діяльності зробили економісти-класики: Й. Шумпетер, П. Друкер, М. Кондратьєв, М. Туган-Барановський. В сучасних умовах проблемою підвищення ефективності інноваційної діяльності займається багато вітчизняних науковців, серед яких Я. Жаліло, Б. Андрушків, Л. Антонюк, Л. Федулова, І. Спіфанова, А. Гальчинський, С. Ілляшенко, М. Йохна, В. Зянько, Н. Краснокутська, В. Нижник, В. Череп, Н. Чурай, В. Стадник та інші.

Незважаючи на багатоаспектність наукових розробок і досліджень із зазначеної тематики, питання підвищення ефективності управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств, використання ефективних методів управління, ефективних засобів і джерел її фінансування залишаються актуальними.

Результати дослідження

Інноваційний розвиток економіки України характеризується відсутністю базових інновацій, незначною кількістю інноваційної продукції, низькою інноваційною активністю підприємств та дефіцитом коштів. З кожним роком стрімко зменшується частка промислових підприємств, які впроваджують інновації [1]. Причиною цього є відсутність сприятливих умов для інноваційної діяльності, зниження попиту на високотехнологічну продукцію на внутрішньому ринку, що пояснюється низькою купівельною спроможністю населення.

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності, що здійснюються підприємством, є власні та залучені кошти. При цьому діяльність інноваційних підприємств рідко обмежується одним видом фінансування – у більшості випадків існує оптимальне поєднання різних видів фінансування. Кожне підприємство розробляє власну модель фінансового забезпечення інноваційної діяльності, яка визначає склад і структуру джерел фінансових ресурсів [2].

Фінансування інноваційної діяльності підприємства лише з одного джерела, наприклад, власних коштів, суттєво обмежує можливості повної реалізації потенціалу підприємства, оскільки масштабні інвестиції вимагають значних фінансових ресурсів, якими підприємства не завжди володіють на достатньому рівні.

Сучасна фінансово-економічна криза, низький рівень розвитку інноваційного сектору, незадовільний стан фінансових ринків та недостатньо ефективного використання фінансових важелів впливу на економічні процеси свідчать про можливість розробки шляхів вдосконалення та підтримки. Такими інструментами фінансування інноваційних проектів є власні кошти, які на сьогоднішній день є основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні [3].

Джерелами самофінансування за рахунок власних та прирівняних до них коштів є:

- прибуток компанії;
- фінансування амортизаційного фонду;
- використання резервного фонду для покриття тимчасових поточних збитків підприємства до досягнення проектного показника обсягу виробництва і реалізації продукції підприємством, що перевищує беззбитковий обсяг виробництва і реалізації.

Перевагами фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів є:

- підвищення фінансової стійкості за рахунок додаткового власного капіталу, сформованого за рахунок прибутку;

- формування та використання власних коштів;
- спрощений процес прийняття управлінських рішень;
- висока норма прибутку на вкладений капітал, що не потребує сплати відсотків за кредитами;
- значне зниження ризику неплатоспроможності та банкрутства при їх використанні [4].

Можливість фінансування інноваційних проектів за рахунок власних фінансових ресурсів сприяє швидкому прийняттю інвестиційних рішень, знижує вартість проекту на розмір відсотків за кредитами, забезпечує високу мобільність обігу коштів, дозволяє успішно подолати залежність від бюрократичного апарату державних інституцій, регулює інноваційний процес. У результаті кінцева мета діяльності компанії – прибуток – стає початком нового фінансового потоку. Якісні та кількісні характеристики цих грошових потоків визначають сукупність вироблених благ, таких як нове обладнання, технології, поліпшені умови життя населення, високоякісні спеціалізовані послуги тощо.

Висновки

У ході дослідження встановлено, що для успішного управління інноваційною діяльністю підприємствам необхідно використовувати різні джерела фінансування інноваційної діяльності. Однак найважливішим таким джерелом є власні кошти підприємства. Державна підтримка, навпаки, займає незначну частку в структурі фінансування інноваційних підприємств, що негативно впливає і на їх діяльність у цій сфері.

Повноцінне фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств дозволить підприємствам підвищити конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Держава, у свою чергу, зміцнить свої позиції у світовому економічному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2019. 384 с.
2. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств : [монографія]. Тернопіль : Економічна думка, 2000. 215 с.
3. Захарченко Т. О. Управління фінансовим забезпеченням підприємств в сучасних умовах. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 199-204.
4. Заїка С., Грідін О., Заїка О. Фінансові аспекти інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. №55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2885>

Ткачук Людмила Миколаївна – к.е.н., доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Нагірняк Богдан Іванович – студент групи МФКД-23м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, bogdannagirnak2@gmail.com.

Tkachuk Lyudmila M. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Nagirnyak Bohdan I. - student of the MFKD-23m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: bogdannagirnak2@gmail.com.